

Suphi Varım ile röportaj

Category: Kitapcy,Romanlar,Söhbetdeşlik

написано kitapcy | 22 января, 2025

Suphi Varım ile röportaj SUPHİ VARIM İLE RÖPORTAJ

«Kimisi İzmir'e şehir kimisi mahalle der,
Çünkü bu İzmir herkese her şeyden bir şeyler vaat eder!」»
-Bir Simirna Şarkısı-

● SUPHİ VARIM

1960, İzmir doğumlu yazar.

İzmir Ticaret Odası ile Ege Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nde profesyonel yönetici olarak çalışmış, Muğla Üniversitesi'nde kısa süren öğretim üyeliği görevi yapmıştır. Kamu Yönetimi dalında lisans, Ekonomi alanında yüksek lisans ve doktora dereceleri bulunmaktadır. Uzun yıllar ekonomi ve siyaset alanında analizler yapıp makaleler yazmıştır.

Çocukluğunun düşü olduğunu söylediği polisiye roman yazarlığını, yaklaşık 10 yıldır kesintisiz olarak sürdürmektedir.

Yazarın ilk polisiye romanı ''Thule Büyücüsü'' isimli casusluk romanıdır. Bu kitabını ''Simirna Cinayetleri Üçlemesi'nin Düello, Kâbus ve Gölge adlı romanları izlemiştir.

Başarılı yazarın ''Karanlıkta İki Ceset'' adlı romanı, ''Dünya Kitap 2014 En İyi Telif Polisiye Roman Ödülü''ne değer görülmüştür. Bu roman Yunanca olarak da yayımlanmıştır.

''Kızıl Üçleme''nin ilk iki kitabı Smirna Kızılı ve Karanlığımın Kızıl Geçidi ile Dedektif Çırağı adlı ilk gençlik polisiyesini kaleme almıştır.

2017 yılında Detektif Sokratis Polisiyeleri'nin ilk kitabı ''Sokratis'in Oyunları'' yayımlanmış, 2018 yılında ise ''Sokratis Ölülerin Peşinde''; ''Sokratis Ve Cinler'' isimli iki kitabı daha yayımlanmıştır.

Halen polisiye edebiyat dergilerinde kuramsal makaleler yazan Suphi Varım, İzmir'de yaşıyor.

* * *

– Öncelikle, Dedektif Dergi'nin okurlarına konuk olduğunuz için teşekkür ederim. Suphi Bey, bir okur olarak tarihi polisiye roman yazmanın diğer polisiye roman türlerine nazaran daha meşakkatli olduğunu düşünüyorum. Hikayede adı geçen mekanların geçmişteki isim ve konumları, tarihlerinin doğru sıralanması, dönemin insanların giyim kuşamından tutun tüm hal ve hareketlerinin roman içinde başarıyla kurgulanması.. Tüm bunlar ve daha fazlası, ciddi bir araştırma-inceleme gerektiriyor. Bu bağlamda, tarihi polisiye roman yazmanın diğer polisiye türlerine göre bir adım daha önde olduğunu söyleyebilir miyiz?

– Ben de çok teşekkür ederim. Evet, söylediğiniz gibi, tarihi polisiye yazmak, detaylı araştırma yapmayı gerektiriyor. Doğru, meşakkatlidir. Burada şunu vurgulamak isterim: Tarihi romanların okuyucuyu geçmiş hakkında bilgilendirmek amacı yoktur. Roman, gerçekçilik üstüne oturtulmuş düşsel bir kurgudur. Tabii bu, romanın geçtiği dönem konusunda araştırma yapılmayacak değildir. Yoksa kurgu boşlukta kalır. Ben de döneme ilişkin bilimsel kaynakları inceler, aile anılarını ve biyografileri okurum. Antikacı dolaşarak o döneme ilişkin eşyalara baktığım olur. Kartpostallar, fotoğraflar, haritalar benim için olmazsa olmaz kaynaklardır. Tarihi filmler, belgeseller izlerim. Düşsel bir hikâye kurgulasam da mümkün olduğunca gerçeği yansıtmaya çalışıyorum. Romanın geçtiği dönemde hiç kullanılmayan günümüze ait bir ismi, sanki o devirde varmış gibi kullanmak hiç de hoş kaçmaz, değil mi?

– Haklısınız. Peki, sizce iyi bir polisiye roman yazarının iyi bir de araştırmacı olması şart mıdır, yoksa içinden geldiği gibi yazması yeterli midir?

– Kişisel düşüncem, polisiye yazarı iyi araştırmacı olmalıdır. Sadece tarihi polisiye yazarlığını kastetmiyorum. Günümüzde geçen suç romanı yazarları da incelemeye önem vermelidir. Polisin kullandığı soruşturma yöntemleri, olay yeri inceleme

teknikleri vardır. Yazarın bunları bilmesi gerekir. Ayrıca adli tıp, kriminoloji, DNA analizi gibi tekniklerden kaleme aldığı yapıtın boyutlarına göre bilgi sahibi olması şarttır. Bunların belli dozda, ayrıntıya boğulmadan okuyucuya yansıtılması gerekir. Polisiyenin psikolojik boyutu var. Demek ki yazar, psikolojiyi de ihmal etmeyecek. Veya, ne bileyim, herhalde bir cinayet romanı yazarının morg görmesi gerekir. Veya bir cinayet masası komiseriyle görüşse iyi olur derim. Diyelim ki bir karakol betimleniyor, ama yazar hiç karakol görmemiş. Olmaz tabii. Şunu da söylemek isterim, yazar araştırdıkça kurguya daha çok nüfuz eder. Okuyucu da esere daha çok yoğunlaşır. İçinden geldiği gibi yazmayı pek kabul edemiyorum. Yazar inceledikçe, gözlem yaptıkça zihni, bilinci ve yaratıcılığı güçlenir. İçten gelmek anlayışı, yazarı bir kısır döngü içinde dolaştırır.

– Yazarların en genel anlamda ikiye ayrıldığı düşünülüyor. Birinci grup, kendini tatmin etmek için yazan ve okur sayısına ehemmiyet vermeyenler, ikinci grup ise kitaplarının herkes tarafından okunmasını isteyenler. Peki, Suphi Varımın böyle bir ayrımı var mıdır, yani herkesin okuması mı önemli yoksa yazmak sadece yazmak için midir?

– Sondan başlayayım. Yazmak, benim için çok keyifli bir olay. Bütün gün disiplinli biçimde çalışırım. Ancak sadece tatmin olayım diye, yalnızca yazmak için yazdığımı söyleyemem. Zaten yazmak için yazmak, pek benimsediğim bir düşünce değildir. Okunmayı da çok isterim elbet. Ne yalan söyleyeyim, kitap fuarlarında, imza günlerinde, söyleşilerde çok okuyucu gelince keyiflenirim.

– Batı polisiyelerinde sürekli bir seri katil durumları, dünyayı tehdit eden komplo teorileri, şifreler, gizli örgütler vs.. bolca kullanılıyor. Hatta polisiye okuru olarak, bu durumun artık kabak tadı verdiğini de söyleyebilirim. Biz de ise zengin bir kültür çeşitliliği var ve tarihi polisiye yazan birçok da yazarımız bulunuyor. Lakin popüler kültürde en çok batı edebiyatının komplo teorileri sevilip ilgi görüyor. Bu

anlamda, tarihi polisiye roman yazmak biraz risk almak olmuyor mu? Özellikle y kuşağı tabir edilen yeni nesil ve akabinde gelen z kuşağı okurlarını düşünecek olursak..

– Evet, bu kabak tadı veren konulardan ben de bıktım. Bu tür polisiyeleri okumuyorum da. Hiç yenilik yok. Hep tekrar. Gelelim Türkiye’ye. Sorunuzu sadece tarihi polisiye bağlamında ele almayacağım. Türkiye, tarih bir yana, gerçekten de polisiye için zengin bir altyapıya sahiptir. Bunun başında toplumsal sorunlar gelir. İçinde bulunduğumuz ekonomik yapı gelir. Buna bağlı olarak sosyal sınıflardaki değişim gelir. Toplumsal kaos gelir, insanların psikolojik durumları bunlara göre biçimlenir. Özetle, Türkiyeli polisiye yazarı hem sosyal çevre hem de insan tipolojisi ve karakter yaratma açısından zengin materyale sahiptir. Bunlar değerlendirilse ne güzel olur. Bahsettiğiniz kuşak konusu önemli tabii. Okuyucu zekanın ağır bastığı zorlayıcı polisiyelerden hoşlanmıyor, doğru. Kolay okunan zihni yormayan polisiyeleri tercih ediyor. Bence polisiye detektifin elinde silahıyla oradan oraya koşturması değildir. Gerilim unsuru, akılcılık ve mantıkla desteklenmelidir. Gelgelelim, bir yazar da kuşakların tercihlerine göre roman veya hikâye yazacak değil. Piyasa koşullarına göre yazacak olursak, birbirlerinden çok basit farklarla ayrılan eserler yazarız. İş komplo terörlerine ve gizemciliğe dayanıyorsa, Türkiye bu açıdan da çok zengindir. Yeter ki araştırılıp incelensin.

– Kitaplarınızdan ilk olarak Karanlıkta İki Ceset’i okumuştum. Dedektif Sokratis Eliseos ile de ilk orada tanıştım. Sevimli, zeki, istediği zaman acımasız olabilen, biraz egoist, oynadığı küçük oyunlarla düşmanını şaşırtıp tuzağa düşüren ve bu sayede karmaşık cinayetleri aydınlatan Sokratis. Ve sanırım ki korktuğu tek kişi ise karısı Elenka olmalı. Bu karakteri yaratmak için bir esin kaynağınız oldu mu yoksa kendiliğinden mi şekillendi Sokratis?

– Kendiliğinden şekillendi. Romanlarımda İngiliz Ronald Morgan, Fransız Edmond Leblanc, Rus Sergey Andreyev gibi

fazlasıyla dedektif var. Artık mevcut olanlardan biriyle devam edeyim dedim ve Sokratis’de karar kıldım. Çünkü kitaplarımda İzmir Rumlarına ağırlıklı olarak yer verdiğim için kurguya en iyi o giderdi. Evet, Elenka’dan çekinir. Karanlıkta İki Ceset’de henüz arkadaşlarıdır.

– Bazı eleştirmenler, belirli bir zaman aralığı ve belirli tarihi mekânlarda geçen polisiye romanlar yazmanın işin kolayına kaçmak olduğunu düşünüyor. Bu konuda Ahmet Ümit kitapları da bir hayli eleştiri almıştı. Sizce de; aynı doğrultuda giden tarihi polisiye romanlar yazmak, bir süre sonra yazarın kendini tekrar etme riskini oluşturur mu?

– Bu risk vardır tabii. Bunun farkında olduğum için farklı dedektiflerle ve tarihin farklı devreleriyle, farklı siyasi olaylarıyla yazmayı sürdürdüm. Mesela tarihi polisiyelerim Simirna Cinayetleri Üçlemesi’nin Düello romanıyla 1800’lü yılların sonunda başlar, Sokratis ve Cinler’de 1912’ye gelir. Simirna Kızılı ile Karanlığımın Kızıl Geçidi, 1918-1920 evresini kapsar. Bir casusluk romanı olan Thule Büyücüsü, İkinci Dünya Savaşı yıllarında geçer. Böyle yaparak bezdirici yinelemelerden kurtulduğum kanısındayım.

– Sizin romanlarınızın diğer tarihi polisiyelerden ayıran bir özelliği var. Gerçekte yaşanmış tarihsel olayları, büyük bir ustalıkla romanınıza kurguluyorsunuz. Örneğin ‘‘Karanlığımın Kızıl Geçidi’’ romanınızda 31 Mart gerici ayaklanması, ülkenin işgali, bunlara direnen halkın durumu, diğer devletlerin çeşitli oyunları.. Diğer bir kitabınız ‘‘Simirna Kızılı’’ nda ise Mondros Mütarekesi sonrasında yaşananlar ve işgal kuvvetlerinin şehirdeki tutumları, kendi aralarındaki bir takım anlaşmazlıklar.. Tüm bunların ortasında Rus komiser Sergey Andreyev’in bir cinayeti aydınlatmaya çalışması.. Okurken üç boyutlu bir film izlemiş gibi hissettiriyorsunuz, adeta o günleri yeniden yaşıyor okur. Sormak istediğim ise; tüm bunları harmanlarken çıkmaza girdiğiniz oluyor mu, yani hepsini bir mantık çerçevesinde birleştirmek ve akıcı halde yazabilmek zor olmalı. Okurun ilgisini dağıtmadan bunu nasıl

başarıyorsunuz, bunun bir tekniği olmalı.

– Birleştirmenin hayli zor olduğunu söylemek durumundayım. Bunu yazım sürecinde bir deftere not alarak ve yazdıklarımı defalarca okuyarak gidermeye çalışıyorum. Bu defter her zaman yanımdadır. Bir konuyu atlamamı önler. Romanın hazırlık aşamasında taslağını, karakterlerini, olayları bilgisayara geçirsem dahi defteri hep kullanırım. Mesela ne yaparım, karakterlerden ve olaylardan yazım aşamasında bahsederken bunları defterime yine yazarım. Kurguda değişiklik yaparsam, hemen önceki sayfalara dönüp bağlantılı yerlerdeki değişiklikleri gerçekleştiririm. Eğer taslakta hiç düşünmediğim, aklıma sonradan gelen olaylar veya karakterler olursa bunlarla ilgili değişiklikleri de hemen yaparım. Defterime de tarih verip kaydederim. Bir de kronoloji konusu var. Diyelim ki roman 6-7 aylık dönemi kapsıyor. Ay ay, gün gün tarihte neler olduğunu listelerim. İşte, defterde bu tür şeyler vardır. Bazılarını karşılıklı sayfalara yazar, oklarla birbirine bağlarım. Ayrımalarına göre kalemlerin rengini değiştiririm. Böyle bir çalışma tarzı, karışıklıkları önüyor. Üç boyutlu film gibi dediniz, evet bunu da gerçekleştirmeye çalışırım. Zaten romanı yazarken sanki bir film veya çizgi roman karesi tasarlıyormuş gibi yazarım. Çok film seyrederek, çizgi roman okurum. Sovyet yönetmen Ayzenştayn'ın hayranıyım. Romanlarımdaki gölgelerde, karanlık sahnelerde, yüz ifadeleri ve mimiklerde onun filmlerinden esinlenirim. Korkunç İvan filmi, sürekli seyrettiğim ve ışık, gölge oyunlarından çok faydalandığım yapıttır.

– Kitaplarınıza dair aldığınız ilginç bir yorum oldu mu?

– İlginç yorumlar var tabii. Mesela birçok romanında erkek karakterler, kadınların elini öper. İmza gününde genç bir okuyucum, karakterin kadının elini öptükten sonra alnına götürmediğini söyledi, bunun benim hatamdan mı, yoksa baskı hatasından mı kaynaklandığını sordu. Bir blog yazarı da Düello'daki karakterleri ve diyalogları çok donuk bulduğu için romanı eleştirmişti. Buna çok memnun oldum, çünkü romandaki

İngiliz karakterleri bilhassa donuk biçimlendirmiştim.

– Polisiye roman seven birçok okur ve özellikle de benim için, dedektif SherlockHolmes karakteri hayranlık vericidir, büyük keyifle de okuyorum. Ama bizden biri olan, dedektif Sokratis karakterinizi okuduktan sonra, ister istemez bir karşılaştırma yapıyor insan. Sokratis’de oldukça zeki, zekâsı ve korkusuzluğuyla ön plana çıkan bir roman kahramanı. Bu anlamda, dedektif Sokratis’in de tüm dünyadaki polisiye severler tarafından tanınmasını isterdim. Aslında Türk polisiyesinin yurt dışında bilinmiyor olması üzücü bir durum. Sizin bu husustaki düşüncelerinizi öğrenmek isterim. Sizce de yerli polisiyelerimiz fazla yerli yerinde kalmıyor mu? Özellikle yayınevleri bu konu ile yeterince ilgileniyor mu dersiniz?

– Yerli polisiyelerimizin bir kısmında Türkiye’nin koşullarına uygun, kendine özgü bir yapı var. Seri katil muhabbetinden bıkan batılı okuyucu için ilgi çeker düşüncesindeyim. Herhalde ajansların ve yayınevlerinin daha çok ilgi göstermesi gerekir.

– ‘‘Karanlıkta İki Ceset’’ isimli romanınız 2014 Dünya Kitap Polisiye Roman Ödülünü aldı. Ödüllerin daha da çoğalmasını diliyorum. Peki, sizce Türk Polisiyesi hak ettiği ilgiyi görüyor mu?

– Satış rakamlarına bakarsanız yabancı polisiyeler daha fazla ilgi görüyor. Okuyucunun daha çok Türk polisiyesi okuması gerek. Üstelik ülkemizde bu türün Osmanlı’ya kadar giden tarihi var. Demek ki bir polisiye kültürü oluşturmuşuz. Yazarlarımız Türkiye’nin koşullarından hareket eden eserler kaleme aldıkça, yayınevleri nitelikli yerli yazarlara kapı açtıkça bu kültür daha da gelişir. Tabii polisiyecilerimiz de iyi çalışmak ve özgün yapıtlar vermek durumundalar. Kimi polisiyecimize musallat olan Amerikan tarzı bir hikâyeyi Türkiye’de geçirmek yolu bırakılmalıdır. Bakıyorsunuz, özgün bir hikâye ve komplo oluşturmuş, ama karakterler Amerikalı. Veya tam tersi. Amerikan tarzı bir hikâyede yerli karakterler.

Uyuşmuyor, olmuyor.

– Tarihi polisiye roman yazmanın sadece tarihi yerleri araştırmak, doğru bilgiler vermekten ibaret olmadığını düşünüyorum. Onu yapan yazarlar da var tabii, bu da onları yazar olmaktan çok şehir tanıtım rehberi kimliğine büründürüyor. Peki, bunu göz önüne aldığımızda, yerli tarihi polisiye roman yazarları içinde Suphi Varım, en çok kimleri beğeniyor?

– Doğru söylediniz, tarihi polisiye ne şehir atlası ne de kent tarihi monografisidir. Müsaadenizle yazar ismi vermeyeyim. Çoğunu tanırım, birini kazara atlarsam diğeri gönül koymasın.

– Siz çok üretken bir yazarsınız. Son iki kitabınız, ‘‘Sokratis Ölülerin Peşinde’’ ve ‘‘Sokratis Ve Cinler’’ dışında, yeni kitap projeleriniz muhakkak vardır ve bahse girerim ki, bu röportajımızdan çok daha önce yayınevine göndermişsinizdir bile. Bu kadar verimli olmanın, başarısı ortada işler çıkarmanın bir sırrı var mı? Ne yer ne içersiniz? Ben kendi adıma, ne kadar planlı olsam da, ya zaman yetiremem ya da çabuk yorulurum. Bu yoğun tempo ve daimi üretkenliğinizin anahtar bir cümlesi var mı? Varsa lütfen bizimle paylaşın, yazıp başucuma asacağım çünkü.

– Evet, Sokratis ve Siyahlı Kadın romanımı yayınevime gönderdim. Bence bu işin sırrı, düzenli ve disiplinli çalışmaktan geçer. Ben tarihe Marksist bakış açısıyla yaklaşıyorum, tarihsel materyalizm beni ziyadesiyle besler. Sadece polisiye okumam. Klasik romanlar, Marksist felsefe, ekonomi politik, sosyoloji, psikoloji gibi alanlardaki okumalarım ufkumu genişletir. Tabii, yazdığınızı önce kendiniz eleştireceksiniz, daha iyisine erişmek için çaba göstereceksiniz. Günde 7-8 saat çalıştığım olur. Kendime o gün için belirlediğim sayfa hedefine, beklenmedik bir aksilik çıkmadıkça, mutlaka ulaşıyorum. Yemek konusuna gelince, evde o gün ne varsa onu yerim. Yazarken çok kahve ve çay içerim. Kötü örnek olmasın, sigara da... Anahtar cümlem yoktur. Bu işin

disiplini ve yaratıcı çalışmayla verimli biçimde yürüyeceği kanaatindeyim.

– İstanbullu biri olarak, içinde şehrimin geçtiği tarihi polisiye romanlar okudum ama sizin İzmir’i anlatan tarihi polisiye romanlarınızı, bir İstanbul yerlisi olarak kıskanmadım desem yalan olur. Yeni romanlarınızda İstanbul’u daha sık görebilecek miyiz peki, az da olsa, şöyle bir kıyısından bile geçseniz anlatımınızın güzelliği buna yetiyor.

– Biliyorsunuz, Karanlığımın Kızıl Geçidi İstanbul’da geçer. Son teslim ettiğim Sokratis ve Siyahlı Kadın da İstanbul’da başlar, İzmir’de devam eder. Thule Büyücüsü’nün bazı bölümleri de İstanbul’dadır. Şimdilik bütünüyle İstanbul’da geçen bir polisiye düşüncem yok. İleride ne olur, bilemem.

– Tarihi polisiye roman yazmak isteyen, özellikle buna heves eden yazar adaylarına bir tavsiyeniz olacak mı?

– Öncelikle romanın geçtiği dönemin ekonomi politiğiyle, tarihiyle, kültürüyle, semtleriyle iyi araştırılması gerekiyor. Fotoğraf, karpotal, harita gibi göresel malzemeler mutlaka kullanılmalı. Ayrıntılı kronoloji oluşturulmalı. Tarihi mekânlardan, semtlerden geride kalanlar gezilmeli. Dönem hakkında uzmanlığı olan tarihçilerle de konuşulmalı elbet. Yazar yazdığının bir tarih kitabı değil, tarihi polisiye olduğunu da hatırlından asla çıkarmamalı.

– Merak ediyorum, tarihi polisiye roman dışında yazmak istediğiniz farklı bir polisiye roman türü var mı?

– Polisiye dışına çıkmak niyetinde değilim. Ancak biraz da polisiyenin alt türü olan kara romana yönelmek gibi düşüncem var. Henüz fikir geliştirmedim ama günümüzdeki toplumsal çürüme içinde insanın durumunu anlatan politik bir kara roman yazmak niyetindeyim.

– Yeni kitaplarınızı merakla bekleyen oldukça geniş bir okur kitleniz var. Buradan müjde verebilir miyiz peki?

- Yeni Sokratis macerasının ilk çalışmalarına başladım. Adı henüz belli değil ama.
- Son olarak, buraya bir söz bırakmak isterseniz ne olurdu diyerek, dergimize konuk olduğunuz için kendim ve okurlarımız adına teşekkür ediyorum. Daima ve hep yazmanız dileğiyle.
- İlginiz için ben de çok teşekkür ederim. Son sözü Dedektif Dergi için bırakayım. Polisiye kültürümüzün gelişmesine önemli katkı sağlıyor. Beklentim, basılı hâlde de yayımlanmasıdır. Çünkü ben hâlâ dergileri elime alıp sayfaların kokusunu hissetmek isteyenlerdenim. Söhbetteşlik